

prostým, anebo jiné plnění peněžité či cenitelný předmět (srv. shora uvedený výnos býv. min. fin.).

V takových případech zapraví se buď jen jednoprocenní poplatek z částky cenitelné (na př. z útrat), nebo jen pevný poplatek kolkový 10 K za arch (za necenitelnou část smíru), podle toho, který z obou poplatků je větší (srv. § 48 cit. nař. a §§ 18, 48 a 55 popl. zák.).

Byl-li uzavřen smír podmíněčný (s podmínkou odkládací), dlužno rozeznávat, zda má býti placen poplatek pevný, či procentní. V prvním případě dlužno zapraviti poplatek v kolcích vždy hned po skončení sepsání protokolu, bez ohledu na podmíněčnost smíru, a bez ohledu na to, stane-li se účinným či nikoliv. Jinak je tomu, má-li býti smír zpoplatněn poplatkem procentním, kde je možno dovolati se dobrodiní § 10 zák. č. 89/1862 ř. z., t. j. zapraviti tento poplatek, až se smluvená odkládací podmínka splní (srv. též výn. min. sprav. č. 24.873/39 Věstn. roč. XXI. ze dne 30. VI. 1939).

(K otázce podmíněnosti smíru ve smyslu § 10 cit. zák. srv. článek Dra Josefa Pužmana »Podmíněné soudní smíry« ve Finančním právníku, roč. I, str. 262 a násl.).

Samozřejmě ve všech případech soudních smírů jest vedle zpoplatnění smíru samého zaplatiti kolkový poplatek z protokolu (pozn. 6 k cit. saz. pol. 8).

Glosy a aktuality.

Rozluka nerovného manželství.

I.

Žalobce arijec podal u krajského soudu civilního v Praze žalobu o rozvod manželství. Jako důvody uplatňoval, že žalobce je arijec, kdežto žalovaná jest původu židovského, že z tohoto rozdílu ras vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželský, konečně pak, že žalovaná nežije se žalobcem ve společné domácnosti již od června 1939. Manželství rozvedeno bylo na základě kontumačního rozsudku z viny manželčiny pro hluboký rozvrat manželský.

Žádost arijského žalobce o rozluku krajský soud civilní v Praze usnesením ze dne 8. května 1940, č. j. Nc XVI 1348/40 zamítl z těchto důvodů:

»Navrhovatel se domáhá rozluky manželství na podkladě sporu o rozvod podle § 17 rozl. zák. z důvodů rozvodových (§ 13h rozl. zák.).

V citovaném rozsudku vzal rozvodový soud za prokázané okolnosti stranou žalující k odůvodnění žalobního nároku tvrzené, pro zmeškání strany žalované.

Soud rozlukový jest povinen zkoumati, řídě se zásadami nesporného řízení, zda okolnosti, které vyšly na jevo v rozvodovém sporu jsou totožné s rozlukovými důvody a zda by byly již tehdy odůvodnily rozluku, kdyby byla podána žaloba místo na rozvod hned na rozluku, a jen v tom případě může rozluku podle § 17 rozl. zák. povolit.

K tomuto přesvědčení v daném případě soud nedošel.

V žalobě je tvrzeno a podle § 396 c. ř. s. vzato za prokázano jenom to, že manžel jest arijec, kdežto manželka jest židovského původu, z čehož vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželství.

Toto zjištění se však nezakládá na nijakých faktech. Není konkrétně vylíčeno, jaké rozpory a různice to byly, jež vznikly pro rasovou příslušnost.

Vysloviti pak, že nastal mezi manžely hluboký rozvrat manželství, mohl by rozlukový soud jen, kdyby znal tato fakta, a všeobecnými výrazy, které by mohly býti teprve výsledkem úvahy, vyvozené z tvrzených skutečností, se nemůže spokojiti.

Jen na zmíněném podkladě by mohl posouditi a vysloviti, že nastal tak hluboký rozvrat manželství, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství a že na tomto rozvratu jest vina zcela nebo převážně odpůrkyně. Vždyť se ani netvrdí, že by měla na rozvratu nějaké subjektivní zavinění, kteréž jedině by mohlo odůvodniti výrok o její vině, neboť k přičítání viny toho či onoho manžela nepostačí, že důvod rozvodový (a rozlukový) nastal objektivně v jeho osobě (Sb. n. s. 10.759 a j.).

Soud se neuzavírá názoru, že důsledkem rasové různosti v dnešní době může nastati a skutečně velmi často povstává hluboký rozvrat manželství, avšak nelze to tvrditi všeobecně, nýbrž zjistiti pro každý případ zvláště.

Z těchto důvodů bylo žádost o rozlukou zamítnouti.«

Vrchní soud v Praze, jako soud rekursní usnesením ze dne 10. VI. 1940, č. j. R IX 94/40 vyhověl rekursu žalobcovu, napadené usnesení změnil tak, že manželství prohlásil za rozloučené z viny žalované manželky.

V odůvodnění se uvádí:

»Prvý soud zamítl žádost o rozlukou podanou podle § 17 rozl. zákona, v podstatě z toho důvodu, že ve sporu rozvodovém podle § 396 c. ř. s. zjištěná skutečnost, že manželka je židovského původu, kdežto manžel je arijec, sama nestačí o sobě k závěru, že nastal hluboký rozvrat manželský ve smyslu § 13 h) ciz. zák., nýbrž, že by tato skutečnost mohla sice všeobecně býti příčinou takového rozvratu, že však by bylo třeba tvrdit a zjistit konkrétní skutkové okolnosti, z nichž by i pro souzený případ plynulo, že skutečně rozvrat mezi manželi takovéto rasové rozlišnosti nastal. Bylo-li pak v souzeném případě jen tvrzeno a výše uvedeným způsobem v kontumačním rozsudku zjištěno, že v důsledku uvedeného rozdílu ras vznikly různosti a rozpory, je to prý zjištění, jen paušální, konkrétními fakty nepodložené, takže nelze z něho usouditi, zda je oprávněný závěr, že opravdu nastal tu hluboký rozvrat manželský v důsledku těchto růzností a rozporů.

Než první soud přehlédl, že v rozvodové žalobě podané 13. března 1940 bylo i tvrzeno a tím bylo i v rozvodovém sporu podle § 396 c. ř. s. zjištěno, že žalovaná se žalobcem již od června 1939 nežije ve společné domácnosti a tímto svým chováním že způsobila hluboký rozvrat manželství. Je pak i ze žaloby patrné, že toto zrušení

manželského společenství bylo důsledkem rasového rozdílu obou manželů a z toho vzešlých růzností a sporů mezi nimi. Tím tedy je tvrzený rozvrat manželský i konkrétně doličován, což prvnímu soudu ušlo.

Vzhledem k tomu nelze pak souhlasit se závěrem prvního soudu, že by skutečností ve sporu o rozvod na jeho výšle, nebyly odůvodnily výrok o rozluce, kdyby bylo již tehdy na rozlukou žalováno a dospívá rekursní soud k náhledu opačnému. Jestliže v důsledku rozdílnosti rasové příslušnosti dochází mezi manželi k různostem a rozporům, které vedou k tomu, že již více než tři čtvrti roku žijí odděleně, je zřejmo, že tu hluboký rozvrat manželský je a že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby v tomto již jen formálním manželském společenství setrvali.

Je zde tedy dán rozlukový důvod dle § 13 h) rozl. zák. Otázku zavinění v řízení dle § 17 cit. zák. řešiti nelze a nutno podle ustanovení zákona převzítí výrok o vině z rozsudku rozvodového, aniž by bylo lze jeho správnost přezkoumati. Převážná vina žalobcova na rozvratu, která by mu odnímal podle ustanovení druhé věty § 13 h) cit. zák. právo žalobní z tohoto rozlukového důvodu zjištěna nebyla a není ani důvodu k nějakým pochybnostem v tomto směru.

Bylo proto rekursu vyhověno a rozhodnuto jak se stalo.

Proti tomuto usnesení je přípustný rekurs k nejvyššímu soudu a bylo by jej podati u soudu I. stolice do 15 dnů od doručení usnesení.«

Poněvadž žádná strana se proti tomuto usnesení neodvolala, stalo se pravoplatným. Cit. usnesení Vrchního soudu jest velmi zajímavý příspěvek k dosavadní praxi, kdy odvolací soudy trvají na konkrétních skutkových okolnostech (na př. urážka, zlé nakládání atd.). Na tomto zásadním stanovisku ovšem trvá odvolací soud dosud, neboť považuje za konkrétní skutkovou okolnost, že žalovaná se žalobcem nežije ve společné domácnosti, kteréžto chování postačí, aby způsobilo hluboký rozvrat manželství se vztahem k rasovému rozdílu.

II.

Prakse krajských soudů I. stolice jakožto soudů procesních při žalobách přímo o rozlukou manželství jest různá, zásadně však se

příliš neliší od stanoviska Vrchního soudu v Praze. Okolnost, že jeden z manželů jest nearijcem, sama o sobě nestačí k odůvodnění hlubokého rozvratu, jestliže však v důsledku této okolnosti nastanou další překážky, znemožňující nebo značně ztěžující účel manželství, jest na hluboký rozvrat usouditi. Takovými okolnostmi budou zejména majetkoprávní omezení a jejich vliv na bonum prolis, bonum sacramenti a bonum fidei.

Z praxe uvádíme jen jeden příklad:

Žalobce domáhal se na žalované manželce židovce spornou cestou rozluky manželství s tímto odůvodněním:

»Naše manželství bylo v poslední době úplně rozvráceno. V důsledku nařízení o nearijcích nemohl jsem nadále vystupovati před veřejností se svou manželkou, navštěvovati s ní veřejné místnosti, divadla, biografy atd. Naši přátelé a známí přestali se s námi stýkati. Dospívající naše dcera, která právě v této době nejvíce potřebuje péče a rady své matky, těžce postrádá, že její matka nemůže ji všude doprovázeti, a její duševní vývoj trpí stálým zdůrazňováním židovského původu její matky před veřejností. V naší domácnosti dochází proto k stálým různicím, výčitkám, hádkám, takže rodinný život stal se nesnesitelným.

Jako manžel židovky podléhám těžkým majetkovým újmám, neboť dle nařízení min. financí ze dne 23. I. 1940 veškeré platy v můj prospěch jsou skládány na vázané konto. U mého zaměstnavatele hrozí mi propuštění. Mé jmění nestačí pak, abych mohl své rodině poskytnouti prostředků na udržení slušné dosavadní životní úrovně. Dalším soužitím se žalovanou byl bych proto existenčně zničen a se mnou i moje dcera.

Vším tím způsoben byl mezi mnou a žalovanou takový rozvrat manželský, že nelze na nás spravedlivě požadovati, abychom v manželském společenství setrvali.«

Krajský soud civilní v Praze vyslovil rozsudkem rozlukou bez viny stran s tímto odůvodněním:

»Soud zkoumaje, zdali je dán hluboký rozvrat manželství sporných stran, zjistil na základě výpovědi služebné, která ješť zaměstnána u sporných stran již 7 let, že v manželství sporných stran nastaly značné různice v posledním roce způsobené tím, že žalovaná je židovka, takže žalobce nemohl s ní navštěvovati divadla a jiné veřejné místnosti. To vedlo mezi spornými stranami k výčitkám a hádkám, aniž by snad některá strana měla vinu na těchto hádkách.

Na základě takto zjištěných okolností došel soud k přesvědčení, že jest zde skutečně tak hluboký rozvrat manželství sporných stran, že nelze na nich spravedlivě požadovati, aby v manželství dále setrvaly a že vinu na rozvratu takto vzniklém nelze přičítati žádné straně.

Tím je dán rozlukový důvod ve smyslu § 13 lit. h) zák. č. 320/19 Sb. z. a n.«

Rozsudek nabyl moci práva.

Pokud je manželčino výživné upravené smírem výživným ze zákona.

Jde o to, zda je manželčino výživné upravené smírem, uzavřeným mezi manžely, výživným ze zákona a zda tudíž požívá privilegovaného postavení při vedení exekuce (§ 1, odst. 2 zák. č. 314/20 ve znění zák. č. 177/24 Sb. a řada jiných předpisů, srovn. Kom. Rouček-Sedláček II, str. 634 a násl.) a odiosního privilegia v příčině opravných prostředků v případě § 502, odst. 3 ve znění čl. I, č. 2 zák. č. 251/34 Sb. V důvodech rozhodnutí č. 14.842 Sb. n. s., podle něhož je i výživné upravené smírem mezi manžely, uzavřeným při dobrovolném rozvodu (§ 105 obč. zák.), výživným ze zákona, bylo vysloveno, že se smlouvou ani nezrušuje dosavadní zákonný nárok manželčin, ani se jí nezřizuje nárok nový, spočívající jen na smlouvě, nýbrž, že právní důvod vyživovacího nároku, i když se upravuje smlouvou, vznikl již sňatkem a tkví v předpisu § 91 obč. zák. (srovn. též rozh. č. 6211 Sb. n. s.). Nové hledisko vneslo do věci rozh. č. 16.915 Sb. n. s., v němž nebylo uznáno za zákonné výživné, příslušející manželce ze soudního